

Torre de Cal Casas

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Recinte industrial de Cal Casas, 08692-Puig-reig
Emplaçament Per la carretera C16 s'agafa la BV-4406 i després d'uns 400 m s'arriba a Cal Casas

Coordenades:

Latitud: 41.97617
Longitud: 1.88156
UTM Est (X): 407338
UTM Nord (Y): 4647735

Classificació

Número de fitxa 08175 - 124
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Historicista
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: les cobertes,. Façanes, tancament i entorns han entrat en un procés accelerat de degradació.
Protecció Inexistent
Número inventari si, IPA 3662
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 08174A002000380000HG

Fitxes associades:

[Safareig de Cal Casas](#)

[Fàbrica de Cal Casas](#)

[Resclosa i canal de Cal Casas](#)

Descripció

Es tracta d'un edifici de planta en forma d' "L" construït sobre el desnivell del terreny i consta de planta baixa, més planta pis més sotacoberta a oest, on la pendent del terreny és major i de planta baixa més dos pisos més sota coberta a la banda oposada. Els murs de les façanes són fets de pedres de grans dimensions irregulars i a les cantoneres s'ha utilitzat carreus. La coberta és de teula àrab a dues vessant amb el ràfec de fusta molt decoratiu. Les façanes oest i nord-oest presenten poques obertures a diferència de les altres dues façanes on es veu una tribuna sobre la que es troba una terrassa amb una barana metàl·lica i al pis superior una terrassa coberta amb embigat de fusta i amb barana ceràmica i un major número de finestres. Aquestes són resoltes casi en la totalitat amb un arc molt rebaixat de material ceràmic. La torre fou construïda a principis del segle XX, després d'un gran incendi en 1909. Fou la primera residència dels propietats de la fabrica Mata i Pons, i després la de els successius directors i continua a ser habitada ocasionalment fins als anys

Història

Cal Casas és una de les set fàbriques tèxtils que es construïren, durant la segona meitat del segle XIX, dins el terme municipal de Puig-reig i és l'única al voltant de la qual no es desenvolupà el conjunt de serveis i equipaments bàsics que caracteritzen el model de la colònia industrial. S'hi arribà a construir un embrió de colònia (amb la torre de l'amo i un conjunt d'habitatges), però no s'hi afegiren més serveis. La raó bàsica és la proximitat de la fàbrica amb el nucli urbà de Puig-reig. Aquesta proximitat feia que els obrers poguessin viure al poble i utilitzar els serveis i equipaments propis d'aquest nucli del Baix Berguedà. Els orígens de Cal Casas són comuns als de moltes fàbriques de riu de Catalunya: l'aprofitament d'un antic molí fariner que es posà a la venda quan es desamortitzaren els béns comunals o municipals. El vell molí fariner que estava situat on avui trobem la fàbrica de Cal Casas es posà a la venda l'any 1860 i el comprà Miquel Vilanova, un dels propietaris rurals més importants de la zona. L'any 1861, Llorenç Claret i Sorribes, un fabricant de Sallent (Bages), adquirí un tros de terra que estava situat entre el molí i el riu Llobregat i posteriorment hi féu construí una fàbrica que aprofités l'aigua del riu com a font d'energia.

En els seus primers anys d'existència, les condicions laborals a la fàbrica eren molt dures. Els treballadors havien de suportar una jornada laboral de dotze -o més- hores diàries (sis dies a la setmana) dins una fàbrica plena de perills, soroll i incomoditats. Per tal d'aconseguir unes condicions laborals menys dures i més dignes, els obrers de Cal Casas, l'estiu de l'any 1881, es declararen en vaga i allargaren aquesta situació durant setze setmanes. L'any 1901 Llorenç Mata i Pons comprà la fàbrica de Cal Casas, els terrenys, la resclosa, el canal i els habitatges dels treballadors. El 1925 s'inaugurà l'edifici de l'escola, un edifici que actualment encara porta el nom del seu fundador, Alfred Mata i Pons, i que esdevingué un equipament bàsic -incloïa escola i hospital- per al conjunt d'habitants de Puig-reig. Cal Casas fou la primera de les set fàbriques i colònies tèxtils de Puig-reig que tancà portes. Fou l'any 1968. Els propietaris, conscients que seva maquinària havia quedat envellida i que renovar-la era molt costós, optaren per tancar en notar els primers indicis de crisi del sector tèxtil català. Els habitatges que s'havien construït per als treballadors es posaren a la venda i els seus residents van poder adquirir-los a un preu assequible.

Bibliografia

R.SERRA. "Aproximació a la història de Puig-reig", Puig-reig 1982.Any: 1995 Núm.: 47. R. SERRA. "Els orígens de Cal Cases de Puig-reig", L'Erol 47, Berga 1997, p. 22-27

CLOTET, D i SERRA, R. "Els amos de les colònies", a Històries del riu. El llegat de les colònies, Regió7, 2005, p. 43-44

CLOTET, D. I SERRA, R. "La casa de l'amo", a Histories del riu. El llegat de les olònies, Regio7, 2005, p. 67-68

TEIXIDOR, E. I SERRA,R.(2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

VV.AA. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

CABANA, Francesc (2006): La saga dels cotoners catalans, Barna, Ed. Proa

